

A Doboz, benne 10 fénykép kiállítva az Expozíció. Fotó/művészet című kiállításon, Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan, 1976–1977 (Fotó: Veres Júlia)

Pszeudo tükör

TV-film forgatókönyv tervezet I

Idea: Annak a banalitásnak meggyőző bizonyítása, hogy tv-képernyőn a nézővel szembe fordított tükörben a néző nem láthatja magát, majd ennek Pszeudo-jellegű feloldása.

Vázlatos leírás:

- Kép:** Tv. műterem belső. Közepes rendetlenség. Egy-két kamera. Asztalnál férfi ül (narrátor). Valaki behoz egy közepes méretű tükört. Úgy helyezi el, hogy a tükör helyzete azt az illúziót keltse, mintha a nézővel szemben állna. (Perspektíva csalás.) E pillanattól a képernyő egyetlen tükörré változik, de nem látszik benne semmi. (Kamera is „kilép”).
- Narrátor:** Közli, hogy mi történt. Megkérdezi a nézőktől, látják-e magukat a képernyőn? Néhány mondatban ki tér a helyzet „különlegességére”, majd megoldásokat javasol. Végül kéri a nézőket – oltsák el a villanyt!
- Kép:** A tükör kissé sötétebb lesz, majd ismét világosabb, vibrál...
- Hang:** Izgatottan fedezi föl a jelenséget, könyörög, ne kapcsolgassák a villanyt, hagyják eloltva. Vegyék komolyan, amit kér.
- Kép:** Végre sötét lesz a tükör. (Bár néha még enyhén fölvillog.)
- Hang:** Belátja, hogy nem minden néző hajlandó „játszani”. Beéri ennyivel. Kéri a nézőket, vegyenek elő zsebtükört és fordítsák a képernyő felé.
- Kép:** Fokozatosan megjelennek az első tükrök. Egyre több és több... Hirtelen ismét világosodni kezd a képernyő. Hihetetlenül sok tükrös ember tűnik föl nagyon halványan, majd vakító fehérségbe tűnik.
- Hang:** Ismét kéri a nézőket, hogy ne kapcsolják fel a villanyt. Közben belátja, hogy bizonyára sokan nem találtak a sötét szobában tükört.
- Kép:** Lassan megint sötét, milliányi egymásba úszó „tükörvégtelennel”. (Káosz, op-artos hangulat.)
- Hang:** Kéri a nézőket, helyezkedjenek el egy meghatározott távolságban a készülék előtt, tükrüket a képernyő (tv-tükör) felé fordítva. Türelmetlen a „renitenskedő” nézőkkel, kéri, inkább zárják el a tv-jüket, ne zavarják mások... stb... stb... Még udvariatlan is!
- Kép:** A tükrök elindulnak egymás felé, összeúsznak, egyetlen hihetetlen amorf, kristályszerű tükör tömbbé válnak. Nagyon nehezen áll össze a „végtelen tükör”. Néhány kimarad, kóborol, remeg, köröz stb....
- Hang:** Izgatottan, utoljára figyelmeztet, a többi néző nevében is. Kéri, hogy közelítsenek a készülékhez, majd távolodjanak (különböző manőverek). A siker láttán visítva zenét kér, közben állandóan irányít.
- Kép:** Csodálatos káprázat! Számtalan variáció. (A szembe fordított tükör lehetőségei.) Hirtelen óriási csörömpölés... A tükör (tv-képernyő) darabokra törik. Megjelenik mögötte a kamera (nézővel szemben). Még látszik az izgatott narrátor utolsó mozdulata, kezében egy zsebtükör, feszült csend! Valaki be jön, összesöpri a tükörcserepeket, csendben, hosszasan kimegy.
- Narrátor:** Kissé rendbe hozza magát, zavartan mosolyog, azután megkérdezi a nézőktől, volt-e valaki, aki a játék során saját tükörébe is belepillantott, és ha igen, *mit látott ott*.

Megjegyzés: Az egész adásra jellemző a tökéletes naturalizmus, amelynek a színekben, képekben és a játék lebonyolításában kell megnyilvánulni. Fontos a nagyfokú feszültség, mely a nézővel teremtett „valódi” kontaktust idézi. A néző hitetlenkedik, de soha nem győződhet meg az igazságról. Végül, mire kiderül, addigra egy *jót játszott*.

Bpest, 1971.

PAUER GYULA

Strandidill

Színes tv-film

- Idea:** Egy csapat ember és egy úszómedence helyet cserél. (Egymássá változnak).
- Kép:** Úszómedence kristálytisztá napsütésben, gyönyörű kék víz. (Átlátszó). Nagy csoport meztelen (v. fürdőruhás) ember. Az emberek közelednek a medencéhez. Elmerülnek benne, de az egész testüket jól látni. A medence túloldalán elindulnak kifelé az emberek, de csak az alakjuk emberi, testük kontúrjai között víz van. A medence vízének színe pedig megtelik „emberszínnel”. Végül a nagy csoport ember eltávozik, mint víz, és a medence vize ott marad, mint „ember”.
- Megjegyzés:** Lényeges, hogy a folyamat szinte észrevétlenül történjen. Fürdőruha alkalmazása esetén ezek le gyenek rendkívül színesek és maradjanak a vízben.

Budapest, 1972. I.

PAUER GYULA

Strandidill. Színes TV. film-terv, 1972. január (Szjsz128)

Adáshiba

Színes TV-film, kb 3 perc

A film a kommunikációs eszközök (rádió, TV) adáshibáinak vizuális (és akusztikus) formáit dolgozza fel, az atomjaira bomlott kép strukturális áramlását. Adáshibák, mint új esztétikai formái az ember kommunikatív viselkedésmódjának. A filmben a felbomlott kép alakul át új közeggé, s mint önálló jelenség, nem az adáshibát jelenti, jelentése esztétikai információ. Egy kommunikációs folyamat megfordítása, ahol a technikailag tökéletes élőkép válik adáshibává, s az adáshibák információvá. **Kép:** Folyamatos adáshibák, kb. 2,5 percig. **Utána:** egyetlen normál-kép kb. 15 sec.-ig (Adáshiba szövege). **Utána:** adáshibák kb. 30 sec.-ig.

1972

PAUER GYULA

Adáshiba (Színes TV-film, kb 3 perc), 1972 (Szjsz143)

Pauer Gyula – Gulyás János

Monokróm

Filmünkben egy olyan, elvileg már kidolgozott formai újítást szeretnénk alkalmazni, melynek segítségével több síkra bomlana a film. Pontosabban két-három cselekmény játszódna egy időben egy filmszalagra felvéve.

A színszűrők elvén a filmszalagon egyszerre három különböző jelenetsor lenne felvéve, melyek közül a legegyszerűbb mindenki számára élvezhető lenne, viszont a másik történetet egy előzetes szelekció alapján (amit részben mi, az alkotók szabályozhatnánk, részben a nézők maguk szelektálnák, illetve sorolnák más-más csoportokba magukat) így egyesek látnának csak.

A vetítés során a nézők négy csoportba oszlanának, egyesek csak az elsődleges színlát látnák, mások a másodikat, illetve a harmadikat, és a negyedik csoport tetszés szerint szabhatná meg, hogy melyiket akarja nézni, de még a vetítés folyamán is áttérhet egy másik szál nézésére.

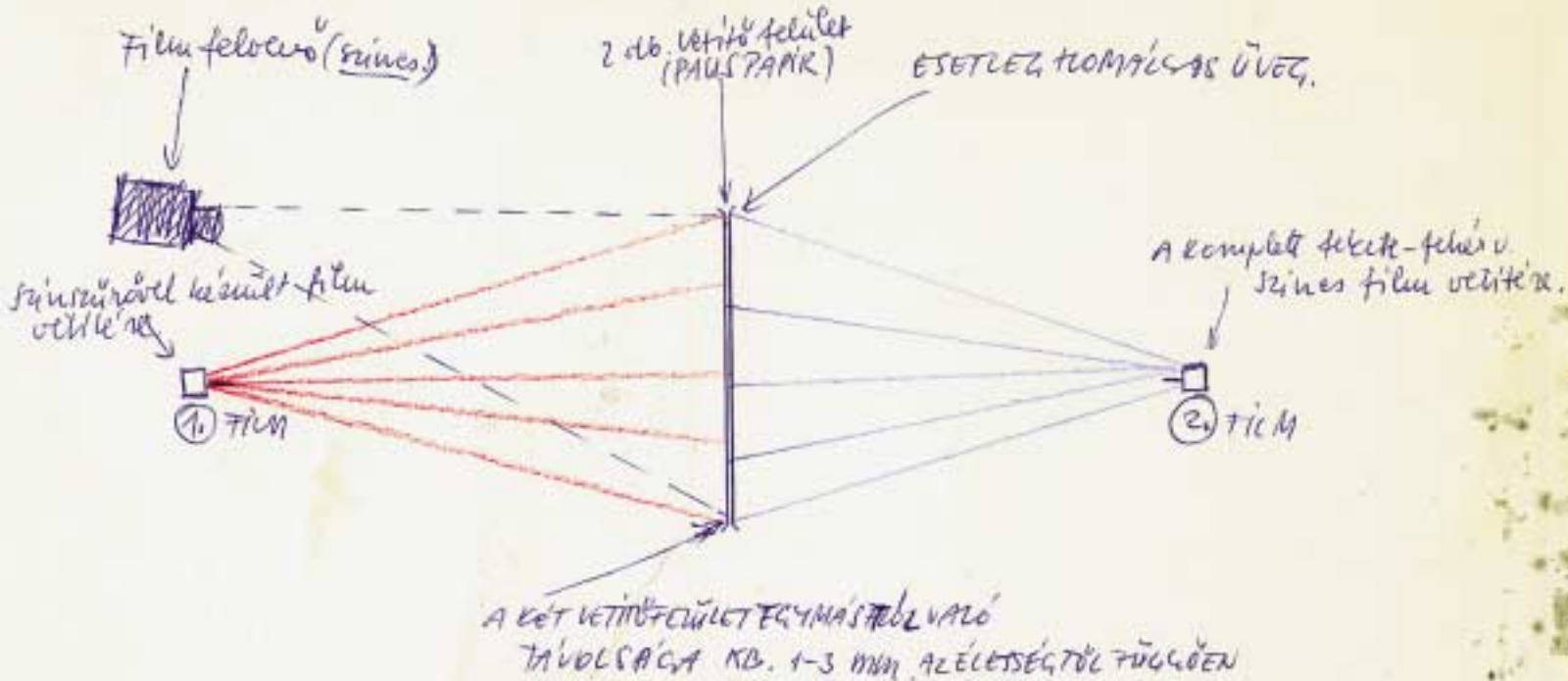
Technikai lebonyolítását egy színes film olyan másolásával érnénk el, melynek során (leegyszerűsítve pl. 2 szintre a kérdést) kék és vörös színkivonatban hoznánk létre a két eltérő képsort, és a vetítésnél akik vörös szűrőt kaptak, azok csak a kék színkivonattal másolt filmet láthatják, akik kéket kaptak, csak a vöröset, és akik az egyikkel sem rendelkeznek, azok a kettőből előálló kuszaságot nézhetik. Ez természetesen még más szín bevonásával is tovább bonyolítható, illetve alapesetben egy fekete-fehér film erősebb beexponálásával, és akkor a szűrőkkel nem rendelkezők csak ezt a fekete-fehér filmet láthatják.

A film így, túl a formai kísérletezésen, mely ugyan dramaturgiai szerkesztettséget is megenged, lehetővé tesz egy utólagos vizsgálatot is, melyben válaszokat kaphatunk a szubjektum befogadásáról és a külső és belső szelekció útján gondolkodásmódokról, érdeklődési körökről.

Budapest, 1972.

UNDERGROUND FILMTERV. (PSEUDO)
I. VÁZLAT

KÉT KÜLÖNÖLŐ FILM KÉSZÜL. AZ ① FILM SZÍNSZŰRŐVEL(?) PIROS, KÉK, BARNÁVAL VÁLTOTATBAN. EBBEN A FILMBEN MINDEK VÖRÖS, ~~KÉK~~ ILL. (MÁSIK VÁLTOZAT) KÉK, ~~PIROS~~ HARMADIK VÁLT. BARNÁVAL.
A ② FILM LEHET FEKETE-FEHÉR V. SZÍNES ESETLEG VÁLTOZATOK.
AZ ELKÉSZÜLT FILMEK A FENTI MÓDON KÉRÜLNEK VETÍTÉSRE A VETÍTŐFELÜLET KÉT OLDALÁRA.
A VÉGSO FILM ERŐSÍTŐFELÜLETRŐL KÉSZÜL, AZ EGY SZÍNEN TARTOTT (PL. VÖRÖS) OLDALRÓL.
AZ ÚJONNAN FELVETT FILMENEK MÁR MINDKÉT TÉMA LÁTHATÓ DE CSAK AZ INTENZÍVEBB OLDAL (PL. VÖRÖS) DOMINÁL, AMIT A NÉZŐ, VÖRÖS SZŰRŐPAPÍRRAL KÖNYVEKEDÉSEN KISZŰR. IGY A KÖZÖNSÉG KÉT FILM KÖZÖTT IS VÁLASZTHAT EGYIDŐRE.
PAHET 1972. 11.

PSZEUDO II

Forgatókönyv vázlat

IDEA: A közönségnek bemutatandó film egy már előbb elkészült filmről készül. Egy korábban fölvetett alapfilm-téma kivetített képét ismét filmre venni úgy, hogy közben mindenféle manipuláció történik az eredeti filmmel.

I.

ALAPFILM: Mozdony (kerék) száguld. Gyerek totyog. Sínek. Rohanó nő (feje). Folyton ismétlődik a négy snitt. Esetenként kisebb változás a sorrendben. (A képsor összefüggő történetként hat.) Végül nagy-totál, melyben kiderül, hogy a négy snitt teljesen különálló történet egyazon területen.

Hang: Mozdonyzakatolás.

PSZEUDO-effekt: Improvizáció.

II.

ALAPFILM: Fiatal lány vetkőzik. Ágy. Férfi vetkőzik. Ágy. Egyetlen ruhadarab levételéről (az utolsó) van szó („erotikus” testrész sohasem látszik, a kamera hiába próbál „rásvenkelni”). Állandóan újra és újra kezdődik a folyamat különböző nézetekből filmezve. Végre sikerül. A két mezítelen ember közelít egymáshoz. Kiíródik a felirat: VÉGE. Felirat ugrál (alatta folytatódik a jelenet), majd eltűnik. Pár szeretkezik. Ismét megjelenik a VÉGE felirat. Színesben elég, az égett filmen ismét megjelenik a VÉGE.

Hang: ?

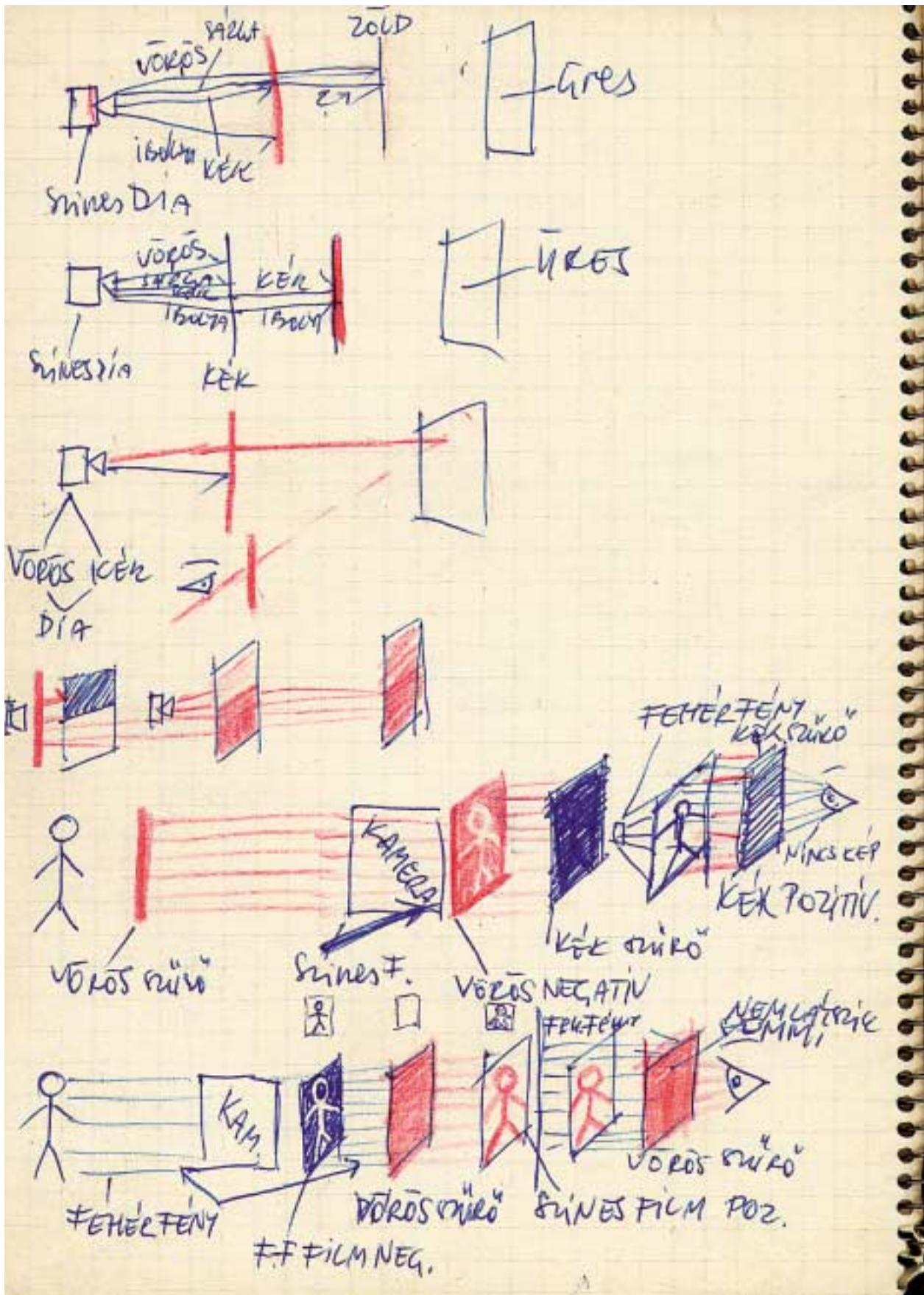
PSZEUDO-effekt: Improvizáció. Színszűrő. A szeretkezésnél a közönség feláll (takar a vászonból), zaj stb.

PSZEUDO-effektusok

VIZUÁLIS – Gyűrött vászon. Lebegő vászon. Leszakadó vászon. Félreszúcsó vászon. Filmszakadás. Zivataros kép. Kivilágosodó, elsötétülő kép. Ugráló kép. Közönség árnyéka a képen. Színszűrő (a kép színesítése mellett a feliratok értelmi megváltoztatása [igen-nem]). A gépész alkalmazza a vetítógép előtt.) Kép fejjel lefelé. Kihasadó vászon. Számok (+5, +8 stb.). Szünet a vetítésben (fekete, fehér kockák) stb. AUDITÍV – közönség-moraj. Bekiáltások. Fütty. Sípoló hang. Szinkronhiba. Székek reccsége. Köhögés. Ásítás. „Ellentétes” csend. Csöngő. Durranás, méltatlankodás stb.

PAUER GYULA

Filmkoncert (Terv)

Idea: Filmet készíteni egy eseményről, amely egyúttal dokumentációját is tartalmazza. Az esemény egy általam előadott hegedűkoncert közönséggel. A közönség a dokumentálandó személyekből áll.

(Rajz, festmény, fotó, dia, kisfilm, ipari kamera, magnó stb.)

A különböző ábrázolásmódok „hierarchikus” sorrendben követik egymást. Az egészet végül egy szélesvásznú film dokumentálja. Ez a film magába foglalja a teljes eseményt.

Egy ily módon készült filmről szeretnék egy fekete-fehér, szélesvásznú filmet készíteni, a készülést rögzítő dokumentumok segítségével. (Pl.: a „felgyorsított diavetítés egy ugráló 8 mm-es filmvetítés képzetét kelti és ez meg is valósul.) A képek rendjét zenei ritmusok szabályozzák és a valóságos zajok (vetítógépberregés, utánzás hegedűvel, majd önmagával). Az ábrázolás-síkok állandó metamorfózisa önmagukból egy következőbe. Pl.: egy fotó képe sötétedő szobában diavetítésbe fordul „durva” átmenet nélkül.

Az esemény kb. 5 percig tart (ennyi ideig tart a hegedűszóló, amely a dokumentálók zajait utánozza vagy ábrázolja).

A végső film hossza: ahány dokumentációs sík, annyiszor 5 perc (talán 30 perc).

Önmagát, önmagával, önmagáért ábrázolni!

1976

PAUER GYULA

FILM-KONCERT

FOTÓ A VASZONRA TŰZVE RAJZSZÖGGEEL: EMBER BEJÖN LEVE
SZI, KÖZBEN DIAN IS.

1 HURON VONÓ ZENE DIA GYORSITVA

2 HEGEDŰ 8MM UGRALÓ

3 HEGEDŰ VONÓ KEZEK 16 MM MOZGOKEP
GYORSITVA
ESZREVETLENŰL TAGUL

4 HEGEDŰLŐ EMBER MOZDULATLAN 35 MM LASER
SITVA

EGYMASBÓL KELETKEZIK

ALMATAG HALLGATÓZIK

5 KONCERT NORMAL ELETNAGYSAGU EMBER
HEGEDŰL

NEHANY TENYÉRCsapas

6 ISMÉTELVE AZ EGESZ SZELESVASZON
STADIONKÖZÖNSEG

SZELESVASZONRA FELVENNI A KONCERTET
MASZKOK MAJD /HELYETTÜK/ ATVALTANI!
A SZELESVASZONRÓL KESZITETT FILMEK DIABAN STB.

VALÓSAG

EMBER ŰL HEGEDŰVEL MEGHAJOL KIMEGY

VEGE

FEKETEFEHER SZELESVASZNU FILM